

Universal Declaration of Human Rights - Lamnso'

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sá' Yeé Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ

Shúu Fù

Mo kí dzəən kɪ kɪyín jɪ viwìr ve vɪr msòŋ ví dzə á fómo Nyùu wùn à jɪ ghay ngàŋ seé kfəə wìr msòŋ sí dzə kinsəŋ ke vitaaví, suuyrú wùn à nyaáŋ é kitu ke nsay,

Mo tà'ntéŋ wùn à nyaáŋ fó ghay wìr msòŋé kù dìnèŋ ne laàyeé a dzə wo lìi nyàm se kwa' wo wù bɪvɪrɪn vífii vé wíri wùn à woŋ wo wíri kɪ kér fó a yu vijun ve kisunɪn keé ngəŋgəŋ wùn à Bìimée, a'fó a dzə là fan wùn à fo kitan kɪ sɪn kɪ kɪyín jɪ dzə á shíi wo tavín wo wìr dzəm,

Mo kí dzəən é shíi jɪ nsər kɪŋ á ghay wìr msòŋ fo wíri shwíy kílòŋ e wìy e rər sí bí' fo bó á yò' dzəə kər dzəə yimò' fóo sə vitú vév fó sa' vitaavíi wùn á nə'sí,

Mo kí dzəən é shíi fóo yìi é vitúm vi wáa kòŋnén,

Mo wír veé Kintatɪ ke vitum veé kitu ke nsayɪ fèrɪn ne nsər fóo səə bíimé yév e kùm kinsəŋ ke gháy wìr nsòŋ, fóo dɪn viwìr wùn à viku'uy vé wìr, à virəŋrəŋ vé lùmèn w'n wíy, e kfən wáy wáyín jɪ kikuúyí ke wòŋ wùn à Dzə'əm ye juŋe dzə é mvə vitaaví ve du'un ví,

Mo vitúm ve dzəən ngàŋ se Kintatɪ ke vitum veé kitu ke nsay vi kà'àn ne fo áwunee vitu jɪ á wiy suusín wo', e so fo wìr dzəm wáa ker ghvém e kfən a lèm nsər see kùm ghay wùn à vitaaví vé wíri.

Mo wìr dzə'm kiiy ghay sɪn wùn à vitaaví vin vi, kí dzə é shíi fo ŋkà'mé vèn wáa dzə eyiɪn,

Mo kí dzəən ben,

Dzə'əm Ye Ku'ùne

Nèn fùŋ

Sá'yeé Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ Rən, jɪ mfi' njiɪn yee réŋ fo wíri wùn à vitúm vi vidzəm, e dú e máy jiwìr wò'ón mò'ón wùn à Vintatɪ veé wòŋ vi, mo á lem s'a'rən ghán sidzəm e vífii, a wiy a mùm e mvəm yè'éy wùn à duŋrii fó a tavír ghvém gháy sɪn wùn a vitaaví vin vi, shishár shishàr, e mvém wóŋ wùn ákitu ke nsay fó yìi, aá kíy e kfən a lèm kijuujùn e mvəm wìr veé vitum ve dzəəŋ ngàŋ si wún à wír veé vitum ve áwune sar sá'rən vi.

1

Á dzəə wìr dzəm réŋrəŋ fó ghvəm wùn à fó gháy, á yo' dzəə wìr msòŋ jɪ kwàn. Wìr dzəm kɪm k fómo woo fó kwà'ti wùn à fó vífii, a wù kər fó a yìi e wùmò' woo wír moo fər və.

2

Wìr dəm kər ghay wùn à vitaaví ví vidzəm mo sá' rəne suuyin là nya' kɪn kùm ráam, nshòm, kɪn lumèn kɪn Wíy, kɪn lám, bíimé yee kùm Nyùu, dzəə sa', kwa'ti símó'sí, kitúm wùn à ŋkə' se dzə'əm si, kén, kidzəáy kɪn anta' á mó'ó.

3

Wìr dzəm kər vitaaví fó a dzə e tin, fóo yìi mo wù ta' a yìi e kfən a dzə e kɪŋən.

4

Wír yò' kër fó a òm vikwàn, kìn a òm òm yee là vikaanè. Vikwàn wùn à mfiinè wír msòŋ, kìn dzè é dzəə rənè yò' kër fó a dzə.

5

Á yò' kër fó a nyàvri e wír a yiì kfəə kinyò ke kí wáa kìn moo ji wír yó' dzè á wír bèy.

6

Fo nsər si, wír dzəm kër ghay virə' vidzəm fó a yensín ji wír.

7

Wír dzəm dzè réŋréŋ é sar nsər. A nsər kër fó a shìy wun réŋréŋ là nya'. Nsər kër fó a kìn wír dzəm réŋréŋ là nya' e ghan se kinyà' ki nəən ne e nèn bvə' sá' wír msòŋ rən. Lá wír yò' a bayír wíri ji á wáa leéy á mó'ó ntén.

8

Wír dzəm kër ghay ji nsər yeé wòŋ nəə e wun kinyò, e tàr kijun e ghan se wír /wíri bvə'an nsər ye wonje foon kìn ye yi dzəən é ŋwà' nsər woó wòŋ, ji yi wáa shìy wun/áwune.

9

Lá wír yò'wiy koò wír e fin e lav, e nə'si kìn e jùm fo wòŋ, a bó nsər yeé wòŋ yo' biimé.

10

Wír dzəm kër ghay réŋréŋ fo á sá' nsa'rə là kilo', a wù kër ghay ji á sá' á nsa' rə é lav nsa' yeé ŋgèŋgèr ye yi tíy fo wun kitu, kfən sá'nsa' réŋréŋ mo yi dzəən là kilo' fóo dìn vitaávi ve wù kéri wùn à vinyo ve wù kër fóo yi vi wùn à nsa' yee kùm wun.

11

1. Wír dzəm wo á toyin wun e kinyó kër ghay fo kwa'tii wáa dzə ji wù dzè á là jay, e meé e ghan se wù tiim e ŋgèŋgèr e kibà' ke nsa' áá sá' wun réŋréŋ mo nsər dzəən, e bóo yen jay və bí' fo dzəən fen fo dzè dzəə sí fəəsin fóo sə wun.

2. Bó yò'dzè á koò wír ji bí' fo wù bù'un kinyo, kìn dzè kinyo kee là ndzən ke á gov wír sho, e sar nsər wóŋ kìn yeé kitu ke nsay e ghan se kinyo kee shooy ki kooyin, a bó yò' dzè á fò ŋge' là' ye yi shaa kinyo ke ŋwèrin kì bù'un e ghan se kinyo ki kì kooyin.

12

Á yò' kër fóo nəə e wír kiliti ké dzə'ə'm, kfəə', lá', ntum si kìn fó a ròn ghvəm rá, kìn yir rá, a bó yò'dzè mo nsər ta'à. Wír dzəm kër ghay fo nsər kìn wun fo vinyò fèn.

13

1. Wír dzəm kër ghay fó a ghan a shíy aáwuneé mvəm wonj mo wù koné.

2. wír dzəm kër ghay fóo fəə fo wòŋ wúmó'ó kìn fo vəə, e kfən a ker vitaávi fóo kfən e bəm e wun wòŋ.

14

1. Wír dzəm kër ghay wo dzè wù wàa tà' e kfən a yu vijun ve kibeèy fó kinjuyri wír kìn dzè é kitum kiné kí.

2. Kibeèy kin ki yò'dzà kí wàa dzə fo wír vee mo a nyén fo nsa' se bó sí yo' kùm dzəə sa' yeé wòn wùn à vinyo ve bó ví yò' tóm ashíí wùn à nsər se vintatì veé kitu ke nsay.

15

1. wír dzəm kər ghay e wun wòn fó a dzə wan Nsay.

2. Bó nsər yo'biimé ji á shá'nín á wír fo wun ghày moo wan nsay kìn fóo sha'nín ghay vé fo wù kúvsín kitúm kfá (woŋ vé)

16

1. Vilum wùn à Vikìy ve á kuyin ne là bìíy kùm rám, woŋ wùn à biímée, á kər ghay fó a ker tátí vijin, a fèr kfá. Áwune kər vitaáví réŋrŋ é ghan sé tátí vijín, e mvəm dzə'əm tátí vijin wùn á ghan sé jàvsin.

2. Tátí vijiné kù dzá cá' a dzə cá' a dzə fo Wííy wùn Lùmèn ve á biimen fo áwune vitu ji dzə á wàa dzə.

3. Kfáə dzə fómo Nyù, a kfèn dzə kintatì ke ŋgwàrìn wòn, a kitúm wùn à woŋe kər fó a kìn.

17

1. Wír dzəm kər vitaáví fó a ker vífá vé fo wun kitu réŋrŋ mo dzə wù wàa ker e kintatì wùn à wír á mó'ó.

2. Nsər yo'biimé ji wír wùmò' kinen á wír wùmò' fo wun keŋ.

18

Wír dzəm kər ghay fó a ker kwa'tì rá, vífíí vé wùn à biímé rə. Ghay rəne tátí vitaáví vee fóo kuvsín dzəə biímé Nyúy, fo wun kitu kìn é Kintatí wùn à wír á mó'ó wùn à é ŋgèŋgèr kìn kintatì fóo dìn biímé rá moo é dùŋrì, e yì, e ghvəm wùn à fóo lè m nsər.

19

Wír dzəm kər ghay fóo shù kinyo wùn à fóo suúy kwa'tì ré; ghay rəne fó vitaáví fo wir wáa tiy e wun nshù là kinjivir wùn à fóo tà', e səəsí, e kfèn sàmèr sá'ka wùn à kwa'tì si e dzəə see mo sá'ka yii ghánen sho e kitu ke nsay là bìíy.

20

1. Wír dzəm kər ghay fóo tarnín wùn à wíri e kfèn tátí kintatì ke dzə'əm yee nyaáj.

2. Lá wír yò' kàn wír ji wù tátí á kintatì ke bó yò' dzəən koŋ rá.

21

1. Wír dzəm kər ghay fóo a dzə e mvəm sa'yee wun wòn, fo wun kitu kìn fóo sho' wíri áá li kirá' kfá.

2. Wir dzəm kər ghay réŋrŋ fóo li kinyo kfá e dù sho e virə' vé lìm vee wun wòn áá ka'ay.

3. Tím sa' yeé wòn wiy a dzə, a dzə mo wíri koŋè. Koŋ rəne wiy a dìn wún é dzəə ye á wiy a sho'tí wíri shó e ghan sí ghan sí là kilo', a shó' tí rəne wiy a yì wir dzəm wo wù kuyin ne wùn à viréŋrŋ ví, áá wiy a sho' e kilìtì kìn é dzəə yee réŋ yimò' ye yi shwinen rən.

22

Wír dzəm, moo wír woó wòn kər ghay ló a dzə e kinè, e klèn a yen ji woŋe wùn à vitúm vimó' ví suúsín á wó, a kìn wun réŋrŋ mo káv kìn kéŋe dzəə'n é wòn si wòn si, e kù m ghay dzəə keŋ, dzə'əm wùn á líí woŋ wov ve dzəən ku fó wun viwír wùn, wùn à ghvéme.

23

1. Wìr dzèm kër ghay fó a ker lim. Fóo sho' kfáa lìm ye wù koñè, e laá yò' a bo' wun, é wù wáa lìm lim a yu vijun wùn à ji wù wáa dzə e kiñen fó kibun ke lim.
2. Wìr dzèm wo wù lim lim rénrénj kër fó a ker vila'ay rénrénj là nya'.
3. Wìr dzèm wo wù lim lim kër ghay fó a ker vilaámé vee rénj ve ví gheenén wun ve dzə ví tòmm wun wùn à kfáa rəə ji a dzə yí wàa ker viwìr ve wìr msònj, wùn à ntom símó' sí, a shíí fèn dzə se sí wáa kìn dzə'əm rá.
4. Wìr dzèm kër ghay fóo kè' kìn fóo tatí vintatí ve ví kiñ lim rá vee wun kònj.

24

Wìr dzèm kër ghay fóo meèmè fo shuu lìm a yìi kifá ke wù koñè, e tatí wùn à ghán sé lìm se sí wáa dzə sì gheénén wùn à vishiíy ve bam ví, a meèmè yee kè' fó ngàm ye yí wáa ker vilaámé.

25

1. Wìr dzèm kër ghay fóo a ker dzə'əm ye yí wáa dzə e gheénén fóo yìi é wún wun wáa dzə e távin wùn à kfáa rəə, moo fó viyikìr, ndzəy, lav wùn à shív sí, a vinyo veé shíí ve ví wáa sə wun, e kfən a ker ghay fo á wáa leéy fo wun e ghan sé kibun ke lìm, se yàsí, sé ndzəm, sé vinjfa, sé vidzəənè kìn kighà' woó dzə'əm wo wù shaàne vitaávi vé.
2. Yìy wùn wàn kër ghay fó a ker leéy wùn àsé yee jeéyí. Wón adzəm ve a dzəən kìn é mvəm tatí vijin kìn é visàkii kër ghay rénrénj fó a dzə à kiñen é dzə'əm.

26

1. Wìr dzèm kër ghay fóo ye'éy nwà'. Yé'éy rəne kër fó a dzə kisánj, a kí fèmm ghà'é le, e nkè'se á dzəə yìy yé'éy sho yíyin. Nkè' yé'éy ye yìyin rən kër fó a dzə kù fo wìr dzəm. Yé'éy fèr wùn à yé líme kër fó a dzə tèéter fo wìr dzəm. Yé'éy se tavkín sí se sí shaàn sìn sí wiy a dzə fo wìr dzəm reñréñj mo vifíí vé ví dzəən.
2. Shíí nwà'wo ye'éyíne kër fó a dzə fóo yìi é wìr kiíy wùn à fóo tavír ghmém yee kùm ghay wùn à vitaávi vé wìr msònj ví. Yí kër fóo kuyír yúnín, a lí vinyo fotèr, a kuyír vinjkar e vitúm vidzəm ví mvəm, e mvəm kfáa se wìr msònj kìn vitatí ve dzəə bìimé Nyù, e kdèn a tavír lìm se kintatí ke vitum veé kitu ke nsay fó a lèmm nyaánj.
3. Atàr wùn aàyìyí kër ghay fóo sho' kfáa ye'éy ye dzə á wàa fo e wón véví.

27

1. Wìr dzèm kër ghay fó a tatí là kan e vinyò ve lìi woo wun wònj, e kfən a yu vijun ve fèr, a ker kilíj fo kikuuyí ké vinyò ve á tàrìn ne kijun wùn à sé' və.
2. Wìr dzèm kër ghay fó dzə e kiñen fó yir wùn à fó sé' wo wù loòn fo wun fèr kìn dzə yé tàr vinyò, sánj wùn à yé fèr kiwoo.

28

Wìr dzèm kër ghay fó a ker nyaánj e wun wònj wùn á kitu ke nsay, e fí' a ker ghay wùn à vitaávi vé ví mo sá' rəne suuyin.

29

1. Wìr dzèm kër fó a lìm, a dzə e wun kilíj bì'fo dzəən fó cá'cá' fo dzə wù kùyír kitú kfá là kinjivìr.
2. Mo wìr dzèm din ghay sìn wùn à vitaávi vé ví, wiy a sàr cá' vinyo vee mo nsər suuyi, e fí' a kìn kiíy wùn à ghméme fo ghàyy wùn à vitaávi vé wìr á mó'ó wùn à fóo runér rénrénj mo lìi wo jun, nyaánj woó wònj wùn à dzə'əm ye junj e wònj wo wìr dzəm kër ghay shoo ta'à.

3. Bó yò'dzè a dìn ghay sìn wùn à vitaávi vin vi jeéy e shaà fo dzəə yee mo kintatì ke vitúm veé kitu ke nsay ki ta'à.

30

Ki nyo ki yò'dzè shó e sa' fèn ke dzè kitúm, kintatì kìn wír wù bìnér ji kí fó wun vitaávi ji wù wàá yii á kinyo ke kí laar á ghay sí wùn à vitaávi ví ve á saŋen é sa'fèn.
